

MAS Orlicko

Abstrakt případové studie popisuje dobrou praxi fungování spolupráce místních aktérů v rámci Místní akční skupiny (MAS) Orlicko.

1. Stručné představení MAS

V roce 2005 začaly aktivní subjekty v území hledat nové struktury pro vytvoření uceleného a dlouhodobého systému partnerské spolupráce při rozvoji regionu Orlicka. Tou se ukázala iniciativa LEADER, jejíž principy a cíle přesně odpovídaly záměrům rozvoje regionu.

MAS Orlicko působí na území mikroregionu Sdružení obcí Orlicko, Regionu Orlicko-Třebovsko a Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Severo-Lanškrounsko. MAS Orlicko pokrývá území celkem 58 obcí s více než 85 tisíci obyvateli. Patří mezi velké MAS.

V rámci činnosti MAS v programovém období 2014-2020 byly řešeny následující cíle v tematických oblastech programového rámce Operačního programu zaměstnanost (OPZ):

- **zaměstnanost:** cílem je vznik nástrojů a systémů, které podporují maximální uplatnění obyvatel na trhu práce.
- **sociální začleňování a sociální podnikání:** cílem je realizace a rozvíjení služeb a aktivit zaměřených na prevenci a omezování projevů sociálního vyloučení mezi obyvatelstvem.
- **prorodinná opatření:** cílem jsou vzdělávací procesy v území, které probíhají ve spolupráci a jsou založeny na reflexi potřeb všech jeho relevantních účastníků.

Ve strategii komunitně vedeného místního SCLLD 2021–2027:

- **zaměstnanost a sociální podnikání:** cílem je podpora inovativních aktivit k podpoře zaměstnanosti, podpora proregionálních aktivit zaměstnanosti a podpora sociálního podnikání.
- **sociální začleňování, komunitní centra a komunitní sociální služby:** cílem je vytvoření kvalitního zázemí pro služby a aktivity sociálního začleňování a prevence sociálního vyloučení, zajištění dostupných návazných a rozšiřujících služeb a aktivit sociálního začleňování, mimo rámec zákona 108/2006 Sb., podpora komunitních projektů, zajištění dostupné služby CDZ a SPP v území, podpora neformálních pečovatelských skupin, podpora a pomoc pro osoby

v akutní nouzi a / nebo nepříznivé životní situaci, podpora pro sociálně vyloučené lokality a podpora spolupráce, síťování a posilování absorpční kapacity území.

- **prorodinná opatření:** cílem MAS v této oblasti je širší podpora rodinného systému v území, podpora služeb pro rodiny s dětmi a podpora sladování rodinného a pracovního života.

2. Nastavení spolupráce místních aktérů v rámci nástroje CLLD

Členská základna MAS Orlicko je tvořena zástupci obcí (svazky obcí), podnikatelskými subjekty a nestátními neziskovými organizacemi. Tyto, v souladu se svou hlavní činností, reprezentují různé zájmové skupiny (celkem 8) a veřejný, nebo soukromý sektor: 23 % tvoří veřejný sektor a 77 % tvoří soukromý sektor (podnikatelské subjekty tvoří 34 % a 43 % tvoří neziskové organizace). Celkem má MAS Orlicko 53 členů. Členská základna je **dlouhodobě stabilní**.

Na rozvoji území MAS Orlicko v rámci nástroje komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) v tematických oblastech programového rámce OPZ aktivně spolupracují **partneři MAS** (zástupce obcí či svazků obcí, podnikatelů, NNO), žadatelé o dotaci (hlavně poskytovatelé sociálních služeb), neziskové organizace (včetně NNO které nejsou členy MAS) působící na území MAS a široká veřejnost.

Spolupráce místních aktérů v tematických oblastech programového rámce OPZ probíhá formou setkání **pracovních skupin**. Tyto pracovní skupiny mohou být ustaveny jako tematické, nebo jako skupiny pro tvorbu a realizaci nástroje komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD).

Pracovní skupiny mohou ke svému jednání přizvat další relevantní aktéry. Jednání s členy pracovní skupiny probíhá jak na společných jednáních, tak individuálně.

Pracovní skupiny jsou složeny jak ze zástupců partnerů MAS, tak i ze zástupců externích organizací nacházejících na území MAS.

Další formou spolupráce je **diskuse, setkání, besedy** apod. se zástupci externích NNO působících na území MAS Orlicko. MAS Orlicko také v rámci připravovaného projektu v programu OPZ+ na podporu neformálních pečovatelských organizací organizovala exkurze do Centra pro podporu pečujících osob Zábřeh a Šumperk zaštitěného Charitou Zábřeh. Exkurze se zúčastnili zástupci odborů sociálních služeb, pečovatelských služeb i starostů z území MAS ORLICKO, z.s. Jedná se o příklad dobré praxe **propojování aktérů z území a edukace.**

Další formou spolupráce místních aktérů v tematických oblastech programového rámce OPZ jsou **akce pro veřejnost**, které probíhají v rámci tvorby a realizaci SCLLD.

Hlavní motivací aktérů spolupracovat v rámci systému CLLD a zapojovat se partnerství MAS je **příležitost zapojit se do rozvoje území a rozvíjet svoji organizaci či zlepšit kvalitu služby prostřednictvím realizace svého projektu.** Možnost se zapojit do rozvoje území a propagace MAS mezi místními organizacemi pomáhá MAS Orlicko vybudovat stabilní **členskou základnu MAS.**

Hlavním přínosem místních aktérů na zpracování a plánování SCLLD v tematických oblastech programového rámce OPZ jsou jejich myšlenky, postřehy, zkušenost a znalosti, tedy **dobrá znalost místních potřeb a společné hledání řešení.**

Přínosem partnerů MAS je to, že tito partneři jsou zapojení do dalších sociálních sítí, které pak MAS zapojuje do svoji činnosti formou krátkodobější spolupráce (tematická jednání, diskuse, odborné konzultace apod.). Takovým zapojením dalších aktérů vzniká **robustní síť místních aktérů.**

Velkým přínosem propojování místních aktérů z podnikatelského, veřejného a neziskového sektoru je pohled každé z těchto sfér na věc, o které se rozhoduje, a na rozvoj území jako celku. Na jednáních členů MAS se vytváří platforma, kde aktéři zastupující sociální oblasti, ve které vzniká potřeba (poskytovatel sociální služby, zaměstnavatel atd.), kteří dobře znají terén a specifika této potřeby, se setkávají s jinými aktéry, kteří do této oblasti nepatří, ale mohou nabídnout dobře aplikovatelné řešení z jiné sféry.

MAS Orlicko se setkává s bariérami při spolupráci místních aktérů, které se snaží překovávat. Mezi těmito bariérami je nedostatek času a kapacity u partnerů MAS a dalších aktérů, kterou MAS Orlicko řeší **dobrou přípravou a organizací** práci v MAS. U některých odborných témat pak obtížná srozumitelnost komunikace nastavené v MAS pro další místní aktéry zapojené v rámci spolupráce i administrativní náročnost, a s tím spojená délka procesu realizace nápadu či řešení problému.

3. Přidaná hodnota podpory v rámci nástroje CLLD

Spolupráce místních aktérů v MAS Orlicko má pozitivní vliv na přípravu a realizaci projektů v rámci systému CLLD v tematických oblastech programového rámce OPZ. Zapojení místních aktérů do práce nad projektem vytvoří u těchto aktérů **pocit sounáležitosti** s projektem a pocit, že tento projekt je realizován dobře. Partneři přinášejí do jednání **náhled a společný přístup**, což také podporuje další **růst organizací** a podporuje **přesah** podpory i mimo OPZ a její **dopad na komunitu.** Díky partnerskému přístupu je také zajištěna **transparentnost** procesů v území.

Další pozitivní vliv spočívá v tom, že podpořené projekty reagují na zjištěné potřeby místních obyvatel. Zapojení aktéři vidí, že výsledky jejich spolupráce vedou ke zlepšení kvality života na území, což je pak může **motivovat** k další spolupráci na dalších obdobných projektech.

Velmi důležitý princip je **strategické plánování.** MAS provádí průzkum terénu prostřednictvím síťování aktérů a organizace pracovních skupin, dále šetření, dotazování a projednávání s veřejností, provádí řízené rozhovory a tematická setkání, zasílá materiály k připomínkování vč. veřejného připomínkování, a výstupy aktivit evaluuje a provádí analytické práce. Díky těmto postupům je vytvořena strategie, na jejímž základě jsou realizovány aktivity, které jsou **potřebné** a předem **vykomunikované**, přináší **synergické efekty** a jsou **udržitelné.**

Pozitivní vliv na přípravu a realizaci projektu má i poradenství při přípravě a realizaci projektů ze strany MAS. Kromě toho, MAS Orlicko organizuje **platformy pro sdílení dobré praxe**, kde se potenciální žadatelé mohou podívat na realizaci typového projektu a doptat se na zkušenost realizátora projektu.

4. Přínos podpory v rámci nástroje CLLD pro rozvoj území v tématech programového rámce OPZ

Prostřednictvím podpory v rámci nástroje CLLD pro rozvoj území v tématech programového rámce OPZ se MAS Orlicko podařilo dosáhnout pozitivních změn v oblasti zaměstnanosti, v oblasti sociálního začleňování a oblasti sociálního podnikání, podařilo se zvýšit dostupnost a kvalitu i dalších sociálních služeb a podpořit rodiče během prázdnin podporou vzniku a provozu příměstských táborů.

Díky MAS byly v území podpořeny sociální služby, které byly potřeba, ale doposud chyběly. MAS po celou dobu komunikuje s krajem, a díky tomu se jí také podařilo zajistit dlouhodobou udržitelnost podpořených služeb jejich zařazením do základní sítě sociálních služeb Pardubického kraje. Po pilotní realizaci, kdy se služby a jejich potřeba osvědčily a potvrdily, byly zařazeny do krajské sítě.

Prostřednictvím MAS dvě organizace **navázaly spolupráci** a společně realizují dětské tábory v obcích, kde předtím tato služba chyběla, přičemž tábory rovněž fungují i po skončení podpory. V rámci projektu *Rozšíření sociálního podniku Albertinum Žamberk o vlastní výrobu občerstvení* se realizátorům podařilo vytvořit pět chráněných pracovišť pro osoby s mentálním postižením. V rámci projektu *Podpora rodin v agendě OSPOD včetně Asistovaného kontaktu* byly zprovozněny 3 sociální služby: pomoc rodinám v agendě OSPOD, krizová pomoc a odborné sociální poradenství. A byly podpořeny další projekty v sociální oblasti.

MAS Orlicko využívá předpokládané výhody podpory skrz CLLD v rámci konkrétních řešení problémů spadajících do témat programového rámce OPZ. **Znalost potřeb** obyvatel a užší vazby na širší veřejnost pomáhá MAS **efektivně nastavit spolupráci** místních aktérů a vybrat projekty, které nejlépe tyto potřeby naplní.

Výhodu koordinace a síťování aktérů v území MAS Orlicko využívá při definování potřeb území a při hledání řešení, jak tyto potřeby nejefektivněji naplnit. Výhodou koordinace a síťování aktérů na území MAS Orlicko je také **užší vazba na vedení obcí**, kterou lze využít při řešení konkrétních problémů spojených s projekty OPZ.